

Malgrat els anys de violents enfrontaments armats que ha viscut, Eritrea accedirà a la independència gràcies a un referèndum.

ARXIU

INTERNACIONAL

Per primera vegada es trenca un estat africà

Eritrea, discreta independència

Mai fins ara un estat africà, després del colonialisme, no havia vist canviar les seves fronteres. Diumenge passat, 25 d'abril, els eritreus deixaven de ser etiòps, sense gaire atenció de la comunitat internacional.

Ha nascut un nou estat a l'Àfrica. És diu Eritrea, està situat a la conflictiva Banya d'Àfrica, és petit (119.000 km²) i pobre i ha estat malmès per trenta anys de guerra contra Etiòpia, rebecca a desprendre's de l'única sortida a l'estratègica Mar Roja.

Si els resultats del referèndum dels dies 23 i 25 confirmen els pronòstics, Eritrea accedirà a la independència sense violència i quasi en la clandestinitat. Uns quants observadors internacionals, entre ells de l'Organització de la Unitat Africana (OUA) i de les Nacions Unides, seran els únics testimonis forasters d'aquesta

ruptura, pactada quan el *Negus Roig*, Mengistu Haile Mariam, fugí precipitadament d'Addis Abeba, el maig de 1991, deixant lliure el camí als rebels del Front Popular d'Alliberament de Tigre (FPAST). Aquests reconegueren el dret a l'autodeterminació de la província etiòp en canvi dels favors prestats pels insurgents eritreus durant els anys de combat contra el règim comunista de Mengistu.

La primera rectificació de les fronteres heretades del colonialisme des de la creació de l'OUA, l'any 1963 a Addis Abeba, és seguida amb atenció a Somaliland (l'antiga Somàlia britànica que es vol se-

parar de Mogadiscio) i en altres regions on actuen moviments independentistes, com al sud del Sudan i a Casamance. Fins ara, l'al·lèrgia de l'organització pan-africana a no moure els traçats arbitraris de la conferència de Berlín (1885) impedia qualsevol secessió. Els dirigents africans tenen pànic de tota manifestació cultural o política que accentuï les òbvies diferències. En nom de la unitat s'han justificat al continent matances i persecucions ètniques i religioses que han emulat les perpetrades pels poders colonials.

L'exemple eritreu pot contribuir, com

opinen els defensors de la unitat etiòp, a l'esclat d'un país en crisi d'identitat des de la caiguda de l'imperi (1974). La desaparició del comunisme, del règim nacional-comunista reprenent la definició d'alguns politòlegs, ha accelerat aquesta descomposició. El FPAT del president Meles Zenawi és un fill del Front Popular d'Alliberament d'Eritrea (FPAE), que hàbilment creà un nou conflicte a Mengistu per afeblir-lo. Els tigres, considerats estrangers a Addis Abeba, on tradicionalment havien governat els ahmars, tenen dificultats per a fer comprendre a les altres ètnies o comunitats culturals que només poden accedir a la independència els eritreus. Els oromos, els afars i els somalins són tres pobles en revolta contra el nou poder central, malgrat l'àmplia autonomia concedida per Zenawi a les províncies. Els ahmars, més presents a la capital, adopten una resistència passiva contra els tigres, que acusen de ser uns stalinistes domesticats per Washington.

Els més organitzats militarment són els oromos, que controlen extenses zones de l'oest i sud d'Etiòpia. Segons diversos testimonis, els combats entre l'exèrcit etiòp i els insurgents oromos han causat milers de víctimes. Els principals dirigents de la guerrilla són empresonats i hi ha hagut denúncies de desaparicions.

Els afars poden complicar els primers passos del nadó. Hostils des de sempre a la dominació estrangera, aquests nòmades no reconeixen fronteres. Els seus límits van de Massawa (Eritrea) a Tandjourah (Djibouti), passant per Awash (Etiòpia). El cap del govern provisional eritreu i líder del FPAE, Isaias Afewerki, ja sap com les gasten els afars, perquè els combatents eritreus foren rebuts a trets quan provaren de penetrar en el desert de Danakil. Afewerki tem que

la insurgència dels afars a Djibouti, iniciada el novembre de 1991, s'estenguí a Eritrea.

L'hegemonia del FPAE, que ha afavorit les negociacions amb Addis Abeba per la submissió de Zenawi als dictats eritreus, preocupa els defensors del pluralisme polític. Afewerki és considerat un dels més intransigents i durs en un moviment forjat en la lluita contra la intolerància etiòp i la dissidència interna, moltes vegades alimentada per països amb interessos a la zona, especialment els àrabs. El FPAE fou el triomfador de la guerra que l'enfrontà entre 1972 i 1974 al Front d'Alliberament d'Eritrea (FAE), ajudat per l'Aràbia Saudita. Es tracta d'una cruel guerra entre dues ideologies –la feudal i la musulmana del FAE contra la marxista i laica del moviment d'Afaworki–, que no podia amagar les ambicions estratègiques de qui hi havia al darrere. Les capitals àrabs volien afeblir una Etiòpia que consideren un objecte estrany en una regió de predominança àrab. Els cubans i soviètics pretenien fustigar l'emperador Haile Selassie, aliat incondicional dels nord-americans. Demostrant que la raó d'estat és immoral i sense escrúpols, els barbuts de l'Havana i els buròcrates de Moscou abandonaren

Afaworki quan els militars il·luminats enderrocaren la monarquia i abraçaren el dogma marxista. La guerra entre dos germans comunistes trastocà els rígids esquemes dels progressistes occidentals que havien sobreviscut a Budapest i Praga. ¿Com podia Mengistu, amb ajuda soviètica i cubana, exterminar uns combatents eritreus que llegien les obres de Lenin i Marta Harnecker en el descans del combat? La pregunta, no cal contestar-la. La brutalitat i incompetència del règim de Mengistu no admet dubtes, crec que ni a l'Havana.

Afaworki no amaga les seves simpaties per Israel –fins i tot el tractaven recentment d'una greu malaltia en un hospital israelià–. L'aliança amb Jerusalem i Washington és primordial per a un estat que neix feble, assetjat pels saudites, pressionat pels sudanesos i amb el temor que un canvi a Addis Abeba signifiqui la represa de la guerra.

El règim integrista de Khartoum no veu amb bons ulls l'hegemonia dels cristians al FPAE. Els sudanesos podrien sentir-se temptats d'ajudar els musulmans eritreus per impedir que Asmera es esdevingués hostil a la república islàmica veïna, que afronta a una rebel·lió secessionista al sud, abonada per cristians i animistes.

Afaworki s'ha protegit de tot intent annexionista dels etiòps amb l'ocupació del port d'Assab, on hi ha l'única refinera de petroli. En cas de conflicte, els eritreus col·lapsarien una Etiòpia sense sortida a mar i envoltada de països que no l'estimen, com el Sudan i Somàlia. No obstant això, els etiòps podran fer servir el port d'Assab per exportar i importar mercaderies.

Eritrea, heterògena culturalment, neix després de molts sacrificis, disposada a fer-se un lloc en aquesta Àfrica tan conflictiva i alhora tan vital.

Antoni Castel

